

Het Genus: Generaal.

Vroeger jaren had ik nog wel eens het genoegen een generaal te zien. Onze hoofdstad had toen nog haar garnizoen en vaak zag ik onzen Stelling-commandant galopperen langs het ruiterspad van de Stadhouderskade. Ik heb daar altijd schik in gehad. Ik meen af te stammen van een ras, dat Geuzen heeft voortgebracht en dat geestelijk verwant was aan Camisards en Rondkoppes. Ook behoor ik tot een volk, dat nog altijd een klimmende leeuw in zijn wapen voert en geen liggende os! Maar al houd ik van generaals, men kan van het goede ook te veel krijgen. Men kan zoovele balken zien op zijner broeders kragen, dat de oogen er van gaan tranen! En dan gevoel ik de neiging om te zeggen: Lieve generaal, kom toch van uw paard en ga naast mij wandelen in het gelid. U begrijpt, dat ik hiermede doel op de lieden, die te hoog te paard zitten. Die hebben we in ons publieke leven nog al tamelijk veel. Dat is te begrijpen: het publieke leven is gevaarlijk! Men slaat zich zelf al spoedig te hoog aan. Men taxeert zijn broeder te laag. Er zijn genoeg onverstandige menschen, die dit in de hand werken. En dan gaat iemand al gauw dominee-en, apostelen en wordt hij een ongenietbaar en voor het koninkrijk Gods onbruikbaar mensch. Wij hebben daar in heel ons publieke leven last van, dus ook in de Evangelisatie. Niet het minst in de Evangelisatie! Want vaak zien wij dit werk niet als een normale tak van christelijken en kerkelijken arbeid, maar als iets heel bijzonders, waarvoor men een apart knobbel moet hebben. Met dien knobbel voorzien, is men dan meteen veilig geïsoleerd. Overleg met zijn medebroeders, onderworpenheid aan de bevoegde instanties, loyale medewerking en samenwerking, och wat! Ik heb den knobbel, weet u! Gelukkig begint er op dit punt kentering te komen. Wij krijgen steeds meer menschen, die geen knobbel hebben, maar een hart, een geloovig hart. Een geloovig hart nu vréest het isolement en zoekt en bidt om gemeenschap. Het ziet de groote beweging van het Koninkrijk Gods en wil niets meer dan in die beweging te zijn opgenomen. In welken rang of kwaliteit, met strepen of met sterren, dat maakt hem bitter weinig uit. Voor hem is het „Uw volk mijn volk, uw God mijn God" tot een onverbreekbare eenheid geworden. Toch doet zich nog altijd het verschijnsel voor van het genus-generaal. Toch dreigt nog altijd het gevaar, dat men ook in dit werk in den hoogmoed verstrikt raakt. En dit gevaar loopen vaak overigens uitnemende menschen. Zij hebben schoone gaven. Zij vertoonen een beschamenden ijver. Maar helaas: zij hebben geen hakken! Aan orde en regel kunnen noch willen zij zich onderwerpen. Zij willen alléén werken, op eigen houtje. Hoogstens willen zij een zekere éite vormen: een krijgsraad van generaals. Maar het psalmvers: „Ik ben een vriend, ik ben een metgezel, van allen, die Uw Naam ootmoedig vreezen", dat schijnt niet in hún psalmbundel te staan. Natuurlijk, er zijn allerlei dingen, die het genus-generaal in de foutieve opvatting sterken. Het dienen in gemeenschap is een dagelijksche school van zelfverloochening. Men voelt zich er meestal meer een geplukte kip dan een generaal! Men komt in de samenwerking met allerlei pietluttigheden en onheiligheden in aanraking, die men in zichzelf... over het hoofd ziet! Maar er is nog iets anders, mijn beste broeder! Er is ook nog zoo iets als de zegen des Heeren! Er is ook nog zoo iets als de heerlijkheid des Verbonds. Van dat Verbond, dat geen theorie is uit een catechisatie-boekje. Maar dat is De — maar dan ook de éenige! — gemeenschap aan Jezus Christus en al Zijn schatten en gaven. Dat is de reine gemeenschap tusschen Zijn verlorne menschen, die het leven zoo onbegrijpelijk rijk en heerlijk maakt! O, wie Het Verbond leerde verstaan, wie tot de gemeenschap kwam, wie losgebonden werd door den Geest des Heeren uit het onheilzaam isolement, voor dien is het leven zoo onzegbaar rijk en heerlijk geworden! En het smart hem zoo diep als hij menschen in vrijwillige armoede ziet leven.

Wie niet tot de gemeenschap komt, ook in den arbeid der evangelisatie tot de gemeenschap komt, die is voor het koninkrijk Gods verloren!

Vleesch, vleesch! hoe lang zult gij nog begeeren tegen den Geest!

N. B.

Hebt U zich reeds van een JAARBOEKJE voor de Cerel. Kerken 1936 voorzien? Zie advertentie op laatste pagina.

dan Jozef? Jozef
ait het „geslacht
zef, de zoon van

Mattheüs' woorden
in 's Heeren de

ig koningsgeslacht
zou de koning
huis. Een erf
aël nooit besta
aron was juist
vuld te worden
elchizedeks ord
euwig zijn en d

door Jozef.

ia straks trouw
rds huis, met d
on in Israël.

volle erfgenam
le koningshele
id.

orven is vóór
rk begon, dan v
an het davidisc
ervan. Voor eig
as Hij naar godo
drager van d
ijkheid van Z

st Maria te sta
Christus zich

ch aan hij Dav
den eersten, wa

avids koningsla
slacht.

i Zoon, door Joz

davids vleesch
gsrecht.

tus in Bethleh
voor en Maria

nu onzen Heil
er dan bij den
naar z'n mensc
naar z'n konink

C. J.

III
LEVEN

skel, welke door
rsteuning in and
in of meer algem
s nu verder dat
tenverkeer uit
n gedachtenwiss
Met name één
acht; er is beven
den operakeld; m
in. Reeds hebbe
nerkt in het ver
evallen; thans w
n de overtuiging
eze klacht afkom
lacht.
agelaten te con
en dus zelf daan
ken daarom op
an toch bij deg
r een niet gering
icht zijn;
er het promotie

akele publieke ha
en personen of

t: m.i. heeft ons
partij-schappen,
in de gemeente
it leedwezen zie
tr eens uit de k
ppen: toen ind
arschijnlijk over
denkt dan onder
vroeg, of ik even
die zijnerzijds
zouden willen
ze medewerker
blad krijgen kon
vaststond, dat h
m zou, als mijn
t ik daartoe de
ssie — gelijk in

geval van de rede van Dr O. Noordmans voor de stu
denten der V.U. door mij zelf gezocht is — zou in ons
blad mogelijk zijn. Ik weet niet, of „De Heraut" zulk
een discussie zou toestaan; wel weet ik, dat wie zulk
een „gesprek" toelaat, daarmee geen partij-schappen in
de hand werkt, doch ze juist helpt verhinderen. Want
partij-schappen ontstaan niet door een open en zakelijke,
pro en contra gevende bespreking van in discussie
zijnde punten, doch door onjuiste probleemstellingen,
of door het doodzwijgen van de meening van anderen,
of door de heenwending van het zakelijke naar het per
soonlijke, of anderszins.

Naar mijn meening, reeds vaak uitgesproken, moesten
aan ook de (voormalige) tegenstanders van het Kamp
promotierecht evenzeer als de voorstanders zich be
vragen om te komen tot de in dezen nog steeds ont
brekende „eenparigheid van gevoelen". Als de zaak nog
eens breed en zakelijk en vooral puntig (puntsgewijs)
besproken wordt, kunnen we verder komen. En wat
is daartegen? Ieder begint toch respect te hebben voor
zijn eigen argumenten, en verwacht dus, dat de waar
heid, mits puntig uiteengeroten verdedigd, wel over
tuigen zal! Maar wat niet meer gehandhaafd worden
kan, dat moet men om Christus' wil ook openlijk prijs
geven. Juist zij, die voor partij-schappen vreezen, hebben
daarom de dure roeping, opdat niet onze wil, doch die
van God heersche, reeds in de vóór-synodale gedachten
en overleggingen.

En nu we daaraan toegekomen zijn, spreek ik on
gewonden als mijn meening uit, dat de Heraut-redac
teur partij-schappen had kunnen helpen voorkomen.
Indien hij — om nu maar niet meer te noemen — het
eerste artikel, dat Prof. Dr S. Greijdanus schreef ten
behoef van de stelling, dat Prof. Dr H. H. Kuiper door
de aanvaarding van een doctorshul van een o eigen
naam promoveerende faculteit buiten universiteits
verband, het recht om tegen Kampens promotierecht
te ingereen, verloren heeft, of had ontzenuwd, of als
niet argumenteerd in het openbaar had erkend. Was
dat geschied, dan ware een zaak, welker bespreking
niet altijd met gebeden en dankzeggingen is in- en
angeleid, verder gelacht. Zulk een open discussie zou
ons aller voeten hebben kunnen recht zetten op den
weg des vredes der genoegzame eenparigheid van
gevoelen.

ad b Omdat het volgende punt een enigszins bree
ders bespreking vraagt, waarvoor ik in dit nummer
slechts ten koste van andere bijdragen plaats zou kun
nen maken, bewaar ik dit punt liever tot de volgende
week.

K. S.

De Algemeene Genade¹⁾. (II.)

In een vorig artikel kwam ik tot de slotsom, dat
Prof. Schilder de cultuur verabsoluteert. En
daarover verstond ik, dat hij haar een plaats geeft
in 't middelpunt van de theologie, zoodat men
over haar gaat spreken in termen en met accenten,
die wij gewend waren te reserveeren voor de
goetieren, die de particuliere genade ons schenkt of
beloof. Ik wees op de babylonische spraakver
warring die daardoor in onze kerkelijke Pinkster
taal ontstaat. Dr Schilder maakt de cultuurvragen
absoluut en in ruil daarvoor de geloofsvragen
cultureel.

Dat de cultuurvragen absoluut worden gemaakt,
anders dan bij Kuiper, eischt eerst eenige toe
lichting. Ik wees er in mijn vorig artikel reeds op,
dat de tegenstelling van hemel en hel direct op
de cultuur wordt betrokken. Die van tijd en
eeuwigheid, waarbij al het bestaande en de ge
schiedenis in al haar uitingen een karakter van
sterke voorloopigheid krijgt, wordt terzijde ge
schoven. Een verschil in waarde tusschen tijd en
eeuwigheid is er voor den Schrijver niet. De
hemel is „de „som" van de geschiedenis" (Hemel,
73). Wel wordt er een catastrofe verwacht, maar
deze ligt in de lijn der geschiedenis en zou ook
gekomen zijn, als de zonde niet was opgetreden.
Ze komt overeen met den overgang van den eer
sten scheppingsdag naar den tweeden en van dezen
naar den derden enz. De cultuurvragen hebben
daarom absolute betekenis en alles wat er met
de schepping naderhand gebeurt, de zondeval, de
verlossing door Christus, blijft, in vergelijking met
„de eerste beginselen" der wereld, bijkomstig. Van
het begin uit moet alles geduid worden. Genesis
1-3 is eigenlijk het belangrijkste stuk van den
bijbel. Er zijn nog wel menschen, wier leven
niet beweegt tusschen de polen van het geduid
in den tijd en het zuchten naar de
eeuwigheid, maar dat moet uit zijn (Hemel,
84). Het gebeurt ook nog wel dat zusters in de
gemeente onder de preek alles laten opgaan in de
tegenstelling van schuld en rechtvaardigmaking
(Hemel, 313). Maar ook dat is af te keuren. Zij
moeten teruggeleid naar het werkverbond (Hemel,
285) en vandaar naar het natuurverbond van Ge
nesis 1 (Hemel, 313). Men ziet het, alle absolute
tegenstellingen, waarmee de kerk gewoon is te
rekenen, worden naar het begin, naar Genesis
1-3, liever nog Genesis 1-2 teruggeschoven en
naar „de eerste beginselen der wereld" verlegd
(Jezus Christus en het Menschenleven,
253). Jezus wordt gerekend dat ook te doen, om
dat hij de Farizeers herinnerde hoe het in den
beginne was (Hemel, 286). Wel komt de Zoon

van God van boven, maar God komt daarbij in
onze continuïteit. De Zoon gaat met ons mee
(Hemel, 63), wij niet met Hem. Het Evangelie is
een verlengde van de Schepping. Toen, bij de
Schepping, heeft God de eerste beginselen afge
kondigd; Jezus leidt daarheen terug en zoo wordt
het Evangelie een cultuurprobleem (J. Chr. 249).
De eeuwigheidsvraag wordt concreet en actueel
(Hemel, 86).

In deze verabsoluteerde cultuur krijgen nu de
laatste en uiterste tegenstellingen een plaats. De
gemeene gratie spreidt niet meer een verzoenend
licht, maar krijgt tegenover zich de gemeene
vloek (Hemel, 287). De ééne „gemeene-gratie-
cultuur" wordt naar het rijk der sprookjes ver
wezen. Er is cultuur in gehoorzaamheid en cul
tuur in overtreding. Er is gratie en oordeel; geen
gemeene gratie. Er is cultuur der uitverkorenen
en der verworpenen. Het ééne is koren, het andere
kaf. Een „gemeene" opbrengst levert de cultuur
niet. Er is wel een „gemeene roeping" tot cul
tuur, maar die wordt slechts in de kerk goed
gehoord (J. Chr. 277). Daar wordt het „scep
pingsmandaal" weer opgenomen; de „crea
tuurlijke godsdienst". En met behulp van com
promissen, waarmee de Bergrede, het program van
beginnelsen, buiten de kerk wordt toegepast, neemt
deze cultuur haar loop ook in de wereld (J. Chr.
281/82). Want er staat geen schutting tusschen de
kerk en de wereld (J. Chr. 273). Tusschen beiden
in staat de gezonde mensch (J. Chr. 280 v.v.);
ook wel persoonlijkheid genoemd (J. Chr. 282).
Hij past de eerste beginselen, die God bij de
Schepping heeft afgekondigd, weer toe en zoo
groeit de hemel langzamerhand op aarde.

Daartegenover staat nu de ontwikkeling van de
hel. Zij bestaat in de specialisatie, de scheiding
tusschen cultuur en religie, van algemeene en bij
zondere genade, waarmee Kain begon en waarmee
Seth genoegzaam (J. Chr., 257). Gezondheid en
stijl wijken uit het leven en de schepping gaat
op deze lijn haar onthulling tegemoet. Salans
stijl wil niet gelukken. Wel zal de Antichrist een
antid-programma pogen af te werken (J. Chr., 268),
maar tevergeefs.

Nu kan Dr Schilder deze omzetting van „ge
meene gratie" in „gemeene roeping" niet conse
quent volhouden. Ook hij moet de verabsoluteerde
tegenstellingen in de cultuur laten temperen. Het
„gemeene oordeel" als correlatief van de gemeene
gratie wordt dan tusschen haakjes geplaatst (J.
Chr., 265) en de algemeene genade krijgt een
functie, die toch veel lijkt op die, welke ze bij
Kuiper heeft. Christus houdt zich in, en de Anti
christ wordt weerhouden en zoo ontmoeten beide
elkaar toch in de cultuur. Maar de verbinding
is toevaliger en lossen dan bij Kuiper. De cul
tuur der wedergeborenen gaat op de schepping
terug en vormt een wereld, die der onweder
geborenen is slechts een „rest" en spoedt zich
naar het oordeel. De lijnen snijden elkaar en
loopen geen oogenblik evenwijdig. En slechts één
van beide lijnen mag eigenlijk cultuur heeten en
heeft iets met genade te doen.

En nog in een ander opzicht wordt de tegenstel
ling verzacht. Beide lijnen zullen niet doorgetrok
ken kunnen worden. Er komt een catastrofe, zoo
wel voor de eene als de andere. Iets van het ver
schil tusschen tijd en eeuwigheid neemt ook Dr
Schilder aan. In de woorden „hemel" en „hel" ligt
toch iets meer opgesloten dan een „nog niet". Er
staat iets ontzagelijks te wachten. Maar voor de
kerk, die gezond is en waarlijk cultureel, is dat
niet abnormaal. Het ligt reeds in de schepping
opgesloten; het is een natuurlijk, creatuuriijk, cul
tureel gebeuren, dat ook zou hebben plaats gehad
als de zonde niet gekomen was.

Men ziet dat de antithese, die Kuiper vooral
voor het terrein der wetenschap heeft uitgewerkt,
in zijn Encyclopaedie, hier op het gebied
der algemeene cultuur wordt doorgetrokken. Kuy
per wilde in de leer van de Algemeene Genade
den nadruk leggen op wat de geloovigen met alle
schepselen gemeen hebben. Zij stond wel achter
de particuliere genade, maar ook in tegenstelling
daarmee. Wegens den zondeval moest de genade
particulier worden. De leer van de algemeene
genade kwam ook op uit de helijdenis van het doo
delijk karakter der zonde. Maar het motief was
juist tegengesteld. Bij de eerste ging het om de
antithese; bij de laatste om den band die des
niettegenstaande alle schepselen samenhielt. Het
was er Kuiper om te doen om degenen die zóó
in de tegenstellingen van de bijzondere genade
vastzaten, dat ze niet durfden te leven, den moed
daartoe te geven. Ook van de cultuur zou „een
blijvende winste" voor de eeuwigheid overblijven.

Daarbij gaat Kuiper ook wel op de schepping
terug. Hij legt nadruk op de betekenis van Ge
nesis 1-5. Maar hij doet dat niet in zoo absoluten
zin. De algemeene genade, waarmee wij te maken
hebben, dateert veeleer van Noachs dagen. Wat
wij cultuur noemen, volkeren, talen, overheid, is
toen ontstaan. Naast de particuliere genade,
waarvan de lijn bij Abraham duidelijk wordt, is
de gemeene gratie in de historie opgetreden. Zij
houdt iets betrekkelijks en blijft buiten de abso
lute (Zie vervolg op bladz. 124.)

¹⁾ Dr O. Noordmans berichtte ons, dat hij voorloopig
het bij dit tweede artikel wilde laten. We danken hem, dat
hij onze uitnodiging aanvaard heeft, en hopen volgende
week ons antwoord te beginnen.

K. S.